

nata sveučilišna kroatistika. Stoga bi nova ljetna škola uistinu trebala biti širom otvorena za polaznike s njemačkoga govornoga područja. Međutim, ona ne može biti isključivo njemačka kroatistička škola. Izvan njemačkoga govornoga područja već postoje inozemni kroatistički studiji, čiji polaznici zaslužuju ravnopravan odnos. Zbog toga i zbog drugih razloga pri utemeljenju te škole kao pravna strana ne mogu nastupati njemački slavisti. Nova ljetna škola na Hvaru ne smije postati eksteritorijalnom podružnicom njemačkoga visokoškolskoga (serbokroatističkoga) sustava koju financira Hrvatska.

Sažetak

Mario Grčević, Zavod za lingvistička istraživanja HAZU, Zagreb

UDK 811.16:821.16, stručni članak

Primljen 1. prosinca 2005., prihvaćen za tisak 10. siječnja 2006.

Falsche Entwicklung der deutschen Slawistik

Im Artikel wird der aus den Reihen der deutschen Slavistik kürzlich erbrachte Vorschlag erörtert, auf der Insel Hvar eine Sommerakademie für deutsche Kroatisten zu gründen. Trotz solcher Vorschläge wird an deutschen Universitäten die Entwicklung der Kroatistik verhindert. Zu diesem Zweck werden z.B. den kroatischen Lektoren als Bezeichnungen des Kroatischen verschiedene zweiteilige Benennungen wie "Serbokroatisch" oder "oder/und Serbisch" aufoktroziert.

PITANJA I ODGOVORI

IME JAHVE KAO PROBLEM I POUKA

 azimir Šćiran iz Zadra poslao nam je polovicom prošle godine pismo sa zanimljivim pitanjem, zapravo problemom sklanjanja imena *Jahve*. U opširnijem pismu već ga je sam dobro riješio. Zato ću najprije navesti njegove riječi.

„Na 106. stranici Hrvatskog školskog pravopisa, što ga upravo listam, naišao sam na starozavjetno ime našega gospodina

Jahve, Jahvea.

Dakako, veoma me iznenadio genitiv *Jahvea*. Prvi ga put u životu čujem. U Starom ga zavjetu, posebice u psalmima, gdje se tako često zaziva, nigdje ne nalazim. Ne čujem ga ni u crkvi, ni u bogoslužju, te se pitam nije li ovo ipak samo nehotična pogrješka. Jer kako bi onda glasili ostali padežni oblici? *Jahvei*? *Jahveu*? *Jahveom*? *Nikako!* Po mome hrvatskom jezičnom znanju i iskustvu, imenica *Jahve* u kosim padežima ne bi išla po modelu *Dante*, *Dantea*, ne bi išla po modelu *Jonke*, *Jonkea*, *Vince*, *Vincea*, nego po deklinaciji imena i prezimena *Mate Hraste*, dakle:

Jahve, Jahve, Jahvi, Jahvu, Jahve, Jahvi, Jahvom. Stoga ovako: *Ne izgovaraj uzalud ime Jahve, Boga svoga* (Izl 20, 7) i *Blago svakome koji se Jahve boji* (Ps 125).

Ako nisam u pravu, molim vaše mišljenje i objašnjenje.”

Navodim oko polovice pisma jer dalje piše o nekim osobnim događajima, šalje korisnih prijedloga i na kraju čestita novoj glavnoj i odgovornoj urednici, što je lijepo čuti, ali odlazi od teme.

Vratimo se temi. Iako prigovara, piše obazrivo i što je najvažnije dobronamjerno, pretpostavlja da je nehotična pogrješka. Kako u svemu ima pravo, ne bi trebalo ništa više reći, ali mislim da ipak treba nešto dodati. *Jahve, Jahvea* dospjelo u Hrvatski školski pravopis (HŠP) dobronamjernom pogrješkom. Postupak za preporuku HŠP za upotrebu u školama dugo je trajao, godinu dana, prolazio kroz dvadesetak često kritičnih i veoma napornih i mučnih faza i desetine ruku, mnoge su od njih dobronamjerno htjele pridodati svoj dio pa ima sitnica koje su umetnule ili izbrisale nepoznate ruke, tako su jedne umetnule i *Jahve, Jahvea*. Naime, prije tiskanja bilo je više od dvadeset verzija rukopisa HŠP – rađene digitalnom tehnikom pa se nekima činilo da su posrijedi tiskani primjerci – mislim da je tiskana 23. verzija. Imam 19. verziju u kojoj nije bilo *Jahve*, nego je pripisano rukom *Jahve, Jahvea*. Rukopis bi mogao biti moj. Ako sam to napisao, napisao sam nesvjesno. Da sam pisao svjesno, sigurno bih napisao *Jahve, Jahve, Jahvi...* Naime, mnogo sam sudjelovao u savjetovanju oko hrvatskoga prijevoda Biblije, na petnaestak izdanja piše i moje ime, bio sam savjetnik i na onim izdanjima gdje mojega imena nema. O jezičnim problemima našega prijevoda nekoliko sam puta raspravljao s fra Bonaventurom Dudom, jednom s njime i s g. Jerkom Fućakom i tri dana, i dopisivao sam se s Ljudevitom Rupčićem, Ivanom Golubom

i B. Dudom o pojedinim pitanjima i u jednom mi je pismu B. Duda pisao o problemu Jahve. O tome piše:

„10/ Udomaćenje imena Jahve

a) sasvim prvi puta uvodimo ime Jahve kao vlastito ime Božje (nasuprot dosadašnjem Jehova – što zabacuju suvremeni bibličari)

b) to ime uvodimo ne kao strano nego kao udomaćeno i sasvim pohrvaćeno

- aa/ što se tiče naglaska – Jahve

- bb/ što se tiče deklinacije

c) predlažemo deklinaciju

Jahve - Jahve - Jahvi - Jahvu - oj Jahve - s Jahvom

pridjev: Jahvin

Usp. P. Pauš, *Povijest Staroga vijeka*, Zagreb, 1957., str. 80.

R a z l o g:

- ime dolazi oko 7000 puta, ako ne i više
- ne smije se uvesti kao „strano“ ime duhu hrv. jezika
- deklinacija na -ea, -eu, -eov je u hrv. odveć rijetka, kad se nikako drukčije ne može.”

U pripisu tomu pismu ponavlja gotovo isto s naglaskom Jähve.

Zaista je ime *Jahve* u zagrebačkoj Bibliji novo, Šarić ima *Gospoda* (čini se da *Jehova* ima Škarić), i nakon navedenih razloga jasno je da se sklanja samo *Jahve, Jahve, Jahvi...*, i da je pridjev *Jahvin*.

Budući da uz sklonidbu stranih općih imenica kao *kombine, kombinea, kupe, kupea* i stranih imena kao *Dante, Dantea*, imamo takvu sklonidbu i naših prezimena, *Jonke, Jonkea, Vince, Vincea*, koje zato pomalo zvuče strano, nije ni *Jahve, Jahvea, Jahveov*, pogrješno, ali je sigurno da je *Jahve, Jahve, Jahvi...*, *Jahvin* bolje. Kad se određuje norma, treba odabrati bolje. Zato je jasno da

nisam mogao svjesno napisati *Jahve, Jahvea*, i zato ćemo tu pogrešku u idućem izdanju ispraviti. Moglo se to učiniti i šutke, ali sam na ovaj dopis odgovorio javno, najprije da pokažem kako je mučno raditi normativne priručnike, neki to ne razumiju jer ih ne rade pa prigovaraju zlonamjerno, neki ne

vide kako se može i nehotice pogriješiti, ali je dobro znati kako ima korisnika koji dobronamjerno mogu upozoriti na pogrešku i kako se ona može ispraviti. Dok to ne bude u tekstu novoga izdanja HŠP, neka ovaj članak posluži istoj svrsi. Zato, među ostalim, časopis Jezik i služi.

Stjepan Babić